

26.13x36.39	1	עמוד 12	נדל"ן	גלובס	28/10/2019	70540443-7
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790						

מנעמי שמר ועד עובדיה יוסף
למה יותר ויותר רשויות מקומיות מעדיפות לקרוא לרחובות החדשים על שם אנשי רוח
גיא ליברמן

12

"בשנים הקרובות רחובות ייקראו ע"ש נשים או מזרחיים ועדיף נשים מזרחיות"

בשנתיים האחרונות חלו שינויים בשמות שניתנים לרחובות בערים ברחבי הארץ, ולרשימה נכנסו יותר אנשי רוח, יותר נשים, ויותר מזרחיים • פרופ' מעוז עזריהו: "להנצחה של אמנים יש קונצנזוס בציבור. מי יתנגד לרחוב נעמי שמר?" / **גיא ליברמן**

הסופרת דבורה עומר שנפטרה ב-2013, המוזיקאי עוזי חיטמן שנפטר ב-2004 וראש הממשלה השביעי של מדינת ישראל יצחק שמיר שנפטר ב-2012 הם הדמויות המונצחות ביותר ברחובות ישראל בשנתיים האחרונות. כך עולה מבדיקת "גלובס" בקרב 30 מהרשויות המקומיות הגדולות בארץ. בתקופה זו נקראו על שם כל אחד מהם ארבעה רחובות בערים שונות. בירושלים, חולון, יבנה וקריית ביאליק קראו לרחובות על שמה של עומר. את שמו של עוזי חיטמן תמצאו כיום ברחובות הערים ראשון לציון, גבעתיים, שמואל, יבנה וקריית ביאליק. הרחובות על שמו של שמיר נקראו בתקופה זו בערים באר שבע, אשדוד, פתח תקווה וגבעתיים.

הנצחת אמנים כאיכות חיים תרבותית

זה לא מקרי ששניים מהשלישייה הם אמנים, ונראה שמדובר בטרנד של ממש. הזמר אריק איינשטיין, שנפטר ב-2013, "זכה" בשנתיים האחרונות לרחובות על שמו בראשון לציון, בהרצליה ובקריית ביאליק. בשתי האחרונות, כמו גם בנתניה, קראו בשנתיים האחרונות לרחובות על שמה של הזמרת יפה ירקוני שנפטרה ב-2012 וכן על שמה של השחקנית חנה מרון שנפטרה שנתיים לאחר מכן.

המשוררת נעמי שמר שנפטרה ב-2004 זכתה בתקופה זו לרחובות על שמה ביבנה ובקריית ביאליק. בשנים עברו היו אלה ערים כמו כפר סבא, עכו וחולון שקראו לרחובות בתחומיהן על שמה. בין האמנים הנוספים שהונצחו בשנתיים האחרונות בערים שונות ניתן למצוא את דליה רביקוביץ' (יבנה), אהובה עוזרי (יבנה), תרצה אתר (נתניה), אפרים קישון (ראשון לציון), דודו רותן (ראשון לציון), ספי ריבלין (קריית ביאליק) וישראל (פולי) פוליאקוב (קריית ביאליק). מדובר ברשימה חלקית.

פרופ' מעוז עזריהו, שעומד בראש מוסד הרצל לחקר הציונות באוניברסיטת חיפה, חוקר מזה שנים את התחום, ואף הוציא ספר ששמו "על שם" שמסביר את ההיסטוריה והפוליטיקה מאחורי שמות הרחובות בישראל. לדבריו הבחירה באמנים פשוטה כיוון שהיא לא מלווה בקונפליקט ציבורי. "אמנים הם בקונצנזוס. מי יתנגד לרחוב על שמה של נעמי שמר?" הוא ספק תוהה ספק קובע, ומוסיף כי "שמות

פרופ' מעוז עזריהו: "קח למשל את הרב עובדיה יוסף. הוא יהיה בכל מקום. מידע אישי אני אומר לך, שגם בתל אביב הוא על סדר היום של הנצחה. מי יגיד שהוא נגד הנצחת מזרחיים?"

הרחובות הכי נפוצים בישראל הם שמות של עצים - רחוב התמר, הרקל וכדומה. שמות כאלה נמצאים בעיקר ביישובים כפריים כי הם משקפים איכות חיים. גם שמות של אמנים זה סוג של איכות חיים - איכות חיים תרבותית". סיבה נוספת להנצחת האמנים במרחב הציבורי, לדבריו, היא העובדה שקמות היום שכונות שלמות חדשות ונהוג לקרוא לכל הרחובות בשכונה על שם דמויות מאותו תחום. "ב'בוטינסקי, בן גוריון והרצל, קרי דמויות ציוניות או פוליטיקאים שנפטרו, כבר הונצחו בערים רבות. אמנים לא". מהבדיקה עולה כי בשנתיים האחרונות שמם של מנהיגים כמעט נפקד מרשימת ההנצחות של רחובות.

המונצחים הבולטים בשנתיים האחרונות

- 4 רחובות**
ע"ש **יצחק שמיר**
- 4 רחובות**
ע"ש **דבורה עומר**
- 3 רחובות**
ע"ש **עובדיה יוסף**

להזכיר שוב שמות רבים מהתחום הזה כבר הונצחו, ועל כן הוא צופה שבשנים הקרובות נראה רחובות על שמו של הנשיא שמעון פרס שנפטר ב-2016. "תסתכל על מישור שמת וקח כמה שנים קדימה - ככה תרע מי יהיו הדמויות הבאות שעל שמם ייקראו רחובות". ואכן בראשון לציון ובחדרה כבר תמצאו רחובות על שמו של הנשיא התשיעי של מדינת ישראל. לצד פרס, כך צופה עזריהו, נראה בשנים הקרובות רשויות שונות קוראות לרחובות בערים על שמו של מנהיגה הרוחני של ש"ס הרב עובדיה יוסף שנפטר ב-2013. למעשה מדובר כבר כיום בשם "פופולרי". מבדיקתנו בשנתיים האחרונות בלוד ובפתח תקווה הנכו רחובות על שמו כשבירושלים הנכו צומת על שמו. בערים כמו חדרה וקריית גת היו זריזים יותר, כשעוד לפני כן כבר הנצחו את יוסף על רחובות בערים. לדברי עזריהו, מלאכת בחירת השמות לרחובות מושפעת בין היתר מפוליטיקת זהויות ומהרצון לפוליטיקלי קורקט. על כן הוא צופה עוד כי בשנים הקרובות נראה יותר רחובות על שמם של נשים ומזרחיים. "קח למשל את הרב עובדיה יוסף. הוא יהיה בכל מקום. מידע אישי אני אומר לך, שגם בתל אביב הוא על סדר היום של ההנצחה, אם כי עוד לא ידוע היכן. הוא דמות גדולה מדי ואף אחד לא יגיד לא. כשבמקרה הזה הפוליטיקה היא הפוכה - מי יגיד שהוא נגד הנצחת מזרחיים?"

יש גם את הנושא של נשים", מזכיר עזריהו. "היום פוליטיקת הזהויות הולכת חזק ולכן יהיו הרבה נשים על שמות הרחובות. לא בהכרח הכי חשובות שיש, אבל מכיוון שצריך נשים אז גם נשים שבנסיבות אחרות לא היה מוצדק להנציח - נראה על שמות רחובות. אז אנחנו בעידן של נשים או מזרחיים ועדיף נשים מזרחיות", הוא אומר בחיך. •

למעט שמו של שמיר, במרבית הערים שנבדקו כמעט ולא נחנכו רחובות על שמם של פוליטיקאים שנפטרו. יצוין כי יש ערים כמו קריית אונו שהתמקדו בהנצחת פוליטיקאים מקומיים. על שמו של ראש הממשלה ה-11, אריאל שרון שנפטר ב-2014, נקראו בתקופה זו רחובות בשתי ערים בלבד - בירושלים ובגבעתיים. שמה של ראשת הממשלה גולדה מאיר הונצח ברחוב שבשכונה חדשה בגבעתיים. בחיפה הונצחו שמותיהם של שניים מנשיאי ישראל בתקופה זו - אפרים קציר ועזר ויצמן. לצד אלה ניתן למצוא גם הנצחות מוכרות של הרמטכ"ל ה-15 אמנון ליפקין-שחק ניתן בשנתיים האחרונות לרחובות בירושלים ובגבעתיים. גם את שמו של הרמטכ"ל ה-12 משה לוי (משה וחצי) שנפטר ב-2008, תוכלו למצוא כיום ברחוב בבירה. יש גם ערים שבהן הוחלט בשנתיים האחרונות שלא להתמקד בהנצחת דמויות פוליטיות או מתחום האמנות בשמות הרחובות. כך למשל בלוד נקראו רחובות בשכונה חדשה המיועדת לקהל דתי על שמם של שלושת האבות, ארבעת האימהות ושבעי ישראל ובמודיעין הוחלט לקרוא לכל הרחובות החדשים על שמותיהם של יערות בישראל. בחדרה הלכו על שמות חתני פרס נובל כאהרון צ'חנובר, דן שכטמן ועוד, ואילו בבאר שבע נקראו רחובות רבים בשנתיים האחרונות על שמות צמחים כריחן, לימונית ורוזמרין.

שמעון פרס פינת עובדיה יוסף

"בשנים הראשונות בתל אביב הייתה היסטוריה יהודית שלמה לכסות, עם רחובות כמו יהודה מכבי ויהודה לוי. אבל זה כבר התמלא. לאחר מכן עברו לאנשי מפתח של הציונות והפוליטיקה הישראלית", מספר עזריהו ומבקש

רחוב יצחק שמיר בגבעתיים. המוביל בקרב המנהיגים המונצחים: צילומים: גיא ליברמן, ארטן גולן, צביקה ישראל, לעית, אביגיל עוז, ששון טירם